

A magyar irodalom nagykövete

Gennagyij Szaveljevics Lejbutyin volt katonaoorvos és diplomata, ma a Szovjetunióban a magyar irodalom egyik legjobb fordítója. „Az irodalmi tevékenység iránti vonzalmam már kora gyermekkoromban megmutatkozott — emlékszik vissza Lejbutyin. Családunk a tomszki kormányzóság egy kicsiny szibériai falujában élt. Édesapám tanító volt. A faluban saját erőből népszínházat szervezett, melynek rendezője és egyik színésze is volt. Egyszer hazahozott egy Gyárnegyed című darabot, melynek eleje és vége elveszett. Ez egy polgári melodráma „forradalmi szellemű” átdolgozása volt. A darab azonban akkoriban nagyon tetszett nekem. A szereplők valami egészen nyakatekert nyelven beszéltek és azonnal tudni lehetett, ki a pozitív hős, és ki az elvetemült gonosztevő. Édesapám hitt alkotókészségemben, ezért megkért, hogy a hiányzó részeket pótoljam. Fogtam egy halom csomagolópapírt (más papír nem volt otthon) és nekiálltam a küzdelemnek. A tizenéves dramaturg által kiegészített Gyárnegyed című darab sikert aratott a falusi közönség körében. Erre rendkívül büszke voltam, és szilárdan elhatároztam, hogy író leszek.”

Gennagyij 12 éves korában a helyi újságban megjelenteti verseit és díjat kap. 17 éves, amikor neve először tűnik fel a Szibériai Tűzek gyűjteményben. Ezután a Kuzbasz című lapnál dolgozik.

A háború kitörésekor Gennagyij Lejbutyin egy egészségügyi tanfolyam elvégzése után a frontra megy.

A győzelem Magyarországon éri. A háború befejezése után néhány hónapig egy magyar faluban dolgozik orvosként, ahol később tiszteletbeli polgárrá választják. Visszatér Moszkvába, kitűnően elvégzi a főiskolát, ahol magyarul tanul, majd 1950-ben Oleg Gromovval, napjaink ismert szovjet műfordítójával együtt megjelenteti első fordításait. Lejbutyin egyike a Szovjetunióban akkoriban megjelenő magyar elbeszélés-gyűjtemény fordítóinak.

Lejbutyin 33 éve foglalkozik műfordítással. Ezalatt az idő alatt csaknem 60 kötete jelent meg, 20 színdarabot és 10 rádiójátékot fordított, számos magyar film és televíziós film szövegét tette át oroszra. Fehér Klára Nem vagyunk angyalok című darabját az ország száz színháza játszotta az ő fordításában. Gyárfás Miklós Ébredj fel és énekelj című műve szintén több mint száz szovjet színház műsorán szerepelt.

Lejbutyin nemcsak prózával és dramaturgiával foglalkozik. Ő volt a szerkesztője József Attila 1979-ben Moszkvában megjelent verseskötetének is.

A kiadás előkészítésekor — mondja — áttekintettük a korábbi József Attila-tolmácsolásokat és új nyersfordításokat készítettünk. A gyűjtemény munkatársai olyan ismert szovjet költők voltak, mint Rimma Kazakova, Jevgenyij Jevtusenko és Robert Rozsgyesztvenszkij.

A Gyetszkaja Lityeratura Kiadó megbízásából Lejbutyin magyar gyermekírók elbeszéléseit és meséit gyűjtötte össze. Az ő fordításában jelent meg Szabó Magda Varázsködmöne és Bálint Ágnes írásai.

Nemrég Lejbutyin tolmácsolásában látott napvilágot Mikszáth Kálmán Fekete város-a. Ezen kívül lefordította Mikszáth kisregényeinek és elbeszéléseinek gyűjteményét is.

A fordítónak — mondja Lejbutyin — történelmi, dramaturgiai és más ismeretekre is szüksége van. Például komoly zene-történeti tanulmányokat kellett folytatnom, amikor Gál György Liszt című regényét fordítottam.

Lejbutyin jelenleg Krúdy Gyula műveit fordítja az Inoszt-rannaja Lityeratura folyóiratnak, Fehér Klára Sárgaláz című művén, valamint Molnár Géza Vasárnap mindig esik című könyvén dolgozik. A Szovjetunióban megrendezésre kerülő magyar színházi hét alkalmából több színdarabot fordít oroszra.

A. Noszkov